

Briuselis, 2019 04 23
COM(2019) 188 final

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI
DĖL ES BIUDŽETO GARANTIJA UŽTIKRINTOS EIB IŠORĖS VEIKLOS 2017 M.**

1. ĮVADAS

Išorės skolinimo įgaliojimas (toliau – ISĮ) yra svarbi priemonė, kurią naudodama Europos Sąjunga remia investicijas šalyse partnerėse. Jos pagrindą sudaro Europos Komisijos ir Europos investicijų banko (toliau – EIB) partnerystė, t. y. Komisija suteikia garantiją iš ES biudžeto ir taip sudaro galimybę EIB padidinti skolinimą už ES ribų bei padėti įgyvendinti įvairių sričių ES politiką.

Pagal ISĮ remiama EIB veikla narystės siekiančiose šalyse, rytinėse ir pietinėse kaimyninėse šalyse, Azijoje, Lotynų Amerikoje ir Pietų Afrikoje. Dabartiniu ISĮ laikotarpiu (2014–2020 m.) iš ES biudžeto garantuojama iki 32,3 mlrd. EUR EIB operacijų. Įvairiems geografiniams regionams ir subregionams yra nustatytos viršutinės ribos.

2018 m. kovo 14 d. Europos Parlamentas ir Taryba, atsižvelgdami į ISĮ laikotarpio vidurio peržiūrą, priėmė Sprendimą (ES) 2018/4121, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 466/2014/ES². Vienas iš pagrindinių pakeitimų buvo dabartinio ISĮ viršutinės ribos padidinimas nuo 27 mlrd. iki 32,3 mlrd. EUR. Sprendime dėl pakeitimų taip pat nustatytas naujas tikslas – ilgalaikis pabėgėlių, migrantų, priimančiųjų ir tranzito bendruomenių bei kilmės bendruomenių ekonominis atsparumas, kaip strateginis atsakas siekiant pašalinti pagrindines migracijos priežastis. Laikantis naujosios 32,3 mlrd. EUR viršutinės ribos, naujam tikslui įsipareigota skirti 3,7 mlrd. EUR garantijų ir jį įgyvendinti pagal 2016 m. EIB pradėtą ekonominio atsparumo iniciatyvą.

Šioje ataskaitoje bendrai apžvelgiama ES garantija užtikrinta EIB veikla 2017 m., taip pat, remiantis EIB rezultatų vertinimo sistema (RVS), pateikiama informacija apie tikėtiną būsimą 2017 m. pasirašytų finansavimo operacijų poveikį³. Kad informacija apie EIB veiklą ISĮ regionuose būtų išsami, ataskaitoje taip pat pateikiama apibendrinta informacija apie operacijas, kurias EIB vykdo be ES garantijos (t. y. „savo rizika“)⁴.

Pagal Sprendimo Nr. 466/2014/ES (toliau – Sprendimas dėl ISĮ) 20 straipsnį Komisija iki 2019 m. birželio mėn. paskelbs išsamesnį ES garantijos, skirtos išorės skolinimo įgaliojimui, įgyvendinimo vertinimą.

2. SVARBIAUSI REZULTATAI

2017 m. bendra EIB pasirašytų finansavimo operacijų vertė regionuose, kuriems taikomas išorės skolinimo įgaliojimas, sudarė 5,5 mlrd. EUR, t. y. buvo 19 proc. mažesnė negu ankstesniais metais (6,8 mlrd. EUR). 57 proc. šių EIB operacijų buvo vykdytos su ES

1 OL L 76, 2018 3 19, p. 30.

2 OL L 135, 2014 5 8, p. 1.

3 Ši ataskaita parengta pagal 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 466/2014/ES, kuriuo nustatytas išorės skolinimo įgaliojimas, 11 straipsnyje išdėstytus reikalavimus.

4 EIB šiuo metu ISĮ regionuose įgyvendina keturias savo rizika vykdomas priemones, tiksliau – pasirengimo narystei priemonę (angl. *Pre-Accession Facility*, toliau – PAF), Kaimynystės finansavimo priemonę (angl. *Neighbourhood Financing Facility*, toliau – NFF), Klimato politikos veiksmų ir aplinkos apsaugos priemonę (angl. *Climate Action and Environment Facility*, toliau – CAEF) ir Strateginių projektų priemonę (angl. *Strategic Projects Facility*, toliau – SPF). Paskutiniosios dvi priemonės taip pat įgyvendinamos Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybėse ir ES valstybių narių užjūrio šalyse ir teritorijose.

garantija (t. y. pagal ISI): iš viso pasirašytos 45 paskolų sutartys, kurių bendra vertė sudaro 3,2 mlrd. EUR. Pasirašytų operacijų sumažėjo daugiausia dėl to, kad EIB mažiau operacijų vykdė Turkijoje ir rytinėse kaimyninėse šalyse. Ankstesniais metais EIB daug investavo šiuose regionuose, įskaitant investicijas pagal Ukrainos veiksmų planą, tad dėl įgyvendintų investicijų beveik pasiekta rytinėms kaimyninėms šalims nustatyta ISI viršutinė riba.

EIB toliau stengėsi siekti užsibrėžtų tikslų investicijų į klimato kaitos švelninimą ir prisitaikymą prie klimato kaitos srityse. 2017 m. EIB pasirašė 2,2 mlrd. EUR paskolų ISI regionams, skirtų klimato politikos veiksams paremti. 2017 m. pabaigoje bendra visų klimato politikos veiksmų dalis 2014–2020 m. įgaliojimo vykdymo laikotarpiu sudarė daugiau kaip 32 proc. pasirašytų operacijų. Daugiausia prie šio tikslo įgyvendinimo prisidedama teikiant paskolas Azijai klimato politikos veiksams įgyvendinti.

Kita vertus, EIB parama siekiant regioninės integracijos tikslo 2017 m. buvo daug mažesnė negu 2016 m. (sumažėjo nuo 1,5 mlrd. EUR iki 261 mln. EUR). Parama sumažėjo daugiausia dėl mažesnio skolinimo Turkijai.

Išmokėtų lėšų pagal 2014–2020 m. ISI dalis, palyginti su grynąja pasirašytų operacijų suma, 2017 m. pabaigoje sudarė 25 proc., tai yra padidėjo 18 proc., palyginti su 2016 m.

3. FINANSAVIMO OPERACIJOS

3.1. NAUJŲ EIB FINANSAVIMO OPERACIJŲ APŽVALGA PAGAL TIKSLUS

Iki 2018 m. kovo mėn. padarytų pakeitimų, Sprendime dėl ISI buvo nustatyti trys pagrindiniai visų EIB operacijų, kurioms taikoma ES biudžeto garantija, tikslai:

- i) vietos privačiojo sektoriaus plėtra, visų pirma parama mažosioms ir vidutinėms įmonėms (toliau – MVI);
- ii) socialinės ir ekonominės infrastruktūros plėtra;
- iii) klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas prie jos.

Šalių, visų pirma, narystės siekiančių šalių, kaimyninių šalių ir ES, regioninė integracija yra dar vienas svarbus tikslas, kurio bus siekiama vienam ar keliems pagrindiniams tikslams skirtomis operacijomis.

Sprendime dėl pakeitimų (ES) 2018/412 nustatytas naujas tikslas – šalinti pagrindines migracijos priežastis, tačiau reikėtų pažymėti, kad laikotarpiu, dėl kurio rengiama ši ataskaita, naujasis tikslas dar nebuvo įgyvendinamas.

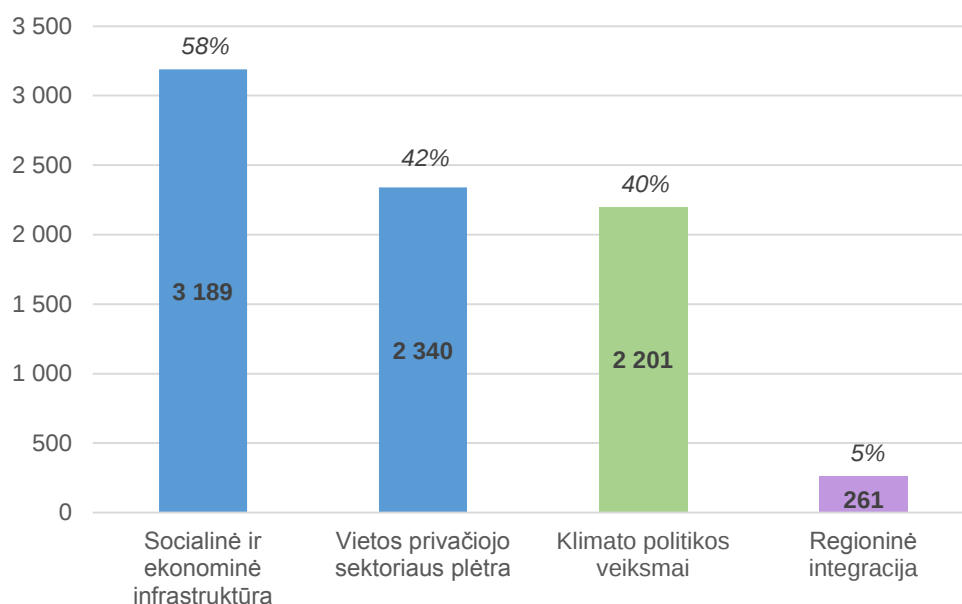
Bendra 2017 m. EIB pasirašytų investicijų ISI regionuose suma siekė 5,529 mlrd. EUR, iš jų 3,168 mlrd. EUR investicijų buvo įgyvendinamos su ES garantija. Iš visos pagal ISI naujai pasirašytos sumos 50 proc. (1,6 mlrd. EUR) bus skirta vietos privačiojo sektoriaus plėtrai remti, visų pirma užtikrinant MVI, labai mažoms įmonėms ir vidutinės kapitalizacijos įmonėms daugiau galimybių gauti finansavimą. Likusioji 50 proc. dalis bus skirta socialinės ir ekonominės infrastruktūros plėtrai remti. Visomis už ES ribų vykdomomis EIB operacijomis remiami vienas arba abu šie tikslai.

25 proc. visos 2017 m. pagal ISĮ skirtos sumos (799 mln. EUR) bus panaudota klimato politikos veiksmų tikslui remti. Parama klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos tikslams siekti bus paskirstyta 56 atskiriems projektams.

Nedidelė EIB finansavimo pagal ISĮ dalis – 5 proc. (170 mln. EUR) – taip pat bus skirta kompleksiniam regioninės integracijos tikslui remti tiek plėtojant infrastruktūrą, tiek didinant vietos privačiojo sektoriaus galimybes gauti finansavimą.

EIB indėlis siekiant ISĮ tikslų pavaizduotas 1 diagramoje (įtrauktos visos EIB operacijos ISĮ regionuose).

1 diagrama. Indėlis siekiant ISĮ tikslų (mln. EUR)

Vienu projektu gali būti prisidedama prie daugiau nei vieno iš ISĮ tikslų. Kovos su klimato kaita tikslas ir regioninės integracijos tikslas yra horizontalieji tikslai, jų siekiama visais projektais, todėl jų negalima sumuoti su kitais dviem tikslais. Pasirašytos sumos, skirtos vietos privačiojo sektoriaus plėtrai ir ekonominės bei socialinės infrastruktūros plėtrai remti, kartu sudaro visą pasirašytą sumą.

Vietos privačiojo sektoriaus plėtra, visų pirma parama MVĮ

EIB parama vietos privačiojo sektoriaus plėtrai remti teikiama įvairiomis formomis:

- kredito linijos vietos finansų tarpininkams (daugiausia bankams), kad šie galėtų lėšas perskolinti MVĮ;
- dalyvavimas privataus kapitalo fonduose ir rizikos kapitalo teikimas didelį augimo potencialą turinčioms įmonėms;
- nuosavo kapitalo finansavimas mikrofinansų teikėjams;
- tiesioginės paskolos didesnėms įmonėms pramonės plėtros ir MTEP tikslais.

2017 m. EIB pasirašė 2,36 mlrd. EUR operacijų, kuriomis remiama vietos privačiojo sektoriaus plėtra, iš jų 1,6 mlrd. EUR operacijų pasirašyta pagal ISĮ. Skolinimas teikiant

kredito linijas bankams tarpininkams 2017 m. sumažėjo beveik 30 proc. (2,2 mlrd. EUR, palyginti su 3,16 mlrd. EUR 2016 m.) daugiausia dėl to, kad mažėjo kredito linijos Turkijai. Kita vertus, EIB pasirašė pirmąsias pasidalytos rizikos operacijas, pirmą operaciją vietos valiuta ir suteikė rekordinį skaičių paskolų įmonėms. Tokiu būdu EIB tikisi pasiekti daugiau galutinių naudos gavėjų, nes vidutinis paskolos dydis sumažėjo dviem trečdaliais (iki 88 800 EUR), tad tai naudinga mažesnėms įmonėms. Vidutinė paskolos trukmė padidėjo viena mėnesiais (iki 5 metų).

Socialinės ir ekonominės infrastruktūros plėtra

Socialinės ir ekonominės infrastruktūros – pradedant keliais bei energetikos sistemomis ir baigiant sveikatos priežiūros ir plačiajuosčio interneto paslaugomis – plėtra yra vienas iš pagrindinių plėtros proceso ramsčių. Be to, šioje srityje viešasis finansavimas dažnai yra būtinas, o infrastruktūros teikiama nauda sudaro viešosios gėrybės, kurios turi didelį teigiamą netiesioginį poveikį ekonomikai, aplinkai ir žmonių gerovei. EIB remia įvairių sektorių infrastruktūros projektus, kuriuos finansuoja gavęs pagal ISĮ suteiktą ES bendrąją garantiją, apimančią ir veiklos, ir politinę riziką.

2017 m. EIB pasirašė 29 naujus projektus, skirtus ISĮ regionų socialinės ir ekonominės infrastruktūros plėtrai remti, kurių bendra vertė sudaro 2,81 mlrd. EUR; iš jų pasirašyti aštuoni nauji transporto sektoriaus projektai (jiems skirta 1,2 mlrd. EUR, 2016 m. – 2,1 mlrd. EUR) ir septyni nauji energetikos sektoriaus projektai (jiems skirta 903 mln. EUR, 2016 m. – 493 mln. EUR)⁵. Pagal penkis iš septynių naujų energetikos projektų bus plėtojami nauji energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių pajėgumai, daugiausia Azijoje ir Lotynų Amerikoje, o vienas projektas (Sueco įlankos vėjo jėgainių parko projektas) bus vykdomas pietinėse kaimyninėse šalyse. Vertinant kartu, įgyvendinant šiuos projektus bus pagaminama tiek švarios energijos, kad tose šalyse, kuriose jie vykdomi, pakaktų 4,35 mln. namų ūkių aprūpinti. Įgyvendinant keturis vandens ir sanitarijos sektoriaus projektus bus nutiesta arba atnaujinta 67 300 buitinių jungčių prie kanalizacijos tinklų ir pagerintos bendros sanitarijos paslaugos maždaug 13,5 mln. žmonių. Pagal Maroko nacionalinę sanitarijos sektoriaus programą įvairiuose mažuose ir vidutinio dydžio miestuose bus atnaujintos vandens nuotekų sistemos, o tai naudos suteiks 1,2 mln. žmonių. Tbilisio vandens nuotekų ir infrastruktūros projektas bus naudingas visai Gruzijos sostinei su daugiau kaip 1,1 mln. gyventojų.

Klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas prie jos

Kadangi tiek klimato kaitos priežastys, tiek padariniai yra pasaulinio masto, klimato srities finansavimo didinimas ir išplėtimas už ES ribų yra itin svarbi valstybių narių išorės ir vystymosi politikos dalis. EIB prisideda prie 2015 m. Paryžiuje sudaryto ir 2016 m. lapkričio mėn. įvykusioje JTBBKK konferencijoje įsigaliojusio pažangaus pasaulinio susitarimo įgyvendinimo. EIB pavyko pasiekti gerų rezultatų telkiant finansinius išteklius, skirtus padėti ES priklausančioms ir nepriklausančioms šalims įgyvendinti nacionaliniu

⁵ Bendra 2017 m. EIB pasirašytų projektų pagal socialinės ir ekonominės infrastruktūros plėtros tikslą vertė sudarė 3,189 mlrd. EUR (įskaitant pasirašytas operacijas, kurių dalis pradėta įgyvendinti ankstesniais metais), iš jų 1,588 mlrd. EUR pagal ISĮ suteiktą ES garantiją.

lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus, nacionalinius klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos planus ir strategijas, taip pat mažą anglės energijos ir transporto politiką.

Iš naujų 2017 m. pasirašytų ISĮ regionams skirtų paskolų 2,2 mlrd. EUR bus skirta klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos tikslui įgyvendinti. Iš šios sumos 799 mln. EUR yra padengta pagal ISĮ suteikta ES biudžeto garantija. Kitaip tariant, 25 proc. 2017 m. pagal ISĮ pasirašyto finansavimo skirta klimato politikos veiksams. Šios investicijos bus panaudotos įgyvendinant daug įvairių projektų kone visuose sektoriuose. Visais šiais projektais taip pat prisidedama prie vietos privačiojo sektoriaus plėtros arba socialinės ir ekonominės infrastruktūros plėtros.

Daugeliu atvejų prie siekiamo kovos su klimato kaita tikslo prisidedama tik dalimi projekto, todėl tik dalis tokiam projektui įgyvendinti skolinamų lėšų priskiriama indėliui siekiant tikslo. Iš ankstesnių EIB projektų rezultatų analizės matyti, kad daugeliu projektų šiek tiek prisidedama prie kovos su klimato kaita, net jeigu tai nėra pagrindinis projekto tikslas. Tipinis pavyzdys yra MVĮ skirta kredito linija, kai pagal kai kuriuos kredito liniją gavusių įmonių investicinius projektus, be kitų dalykų, didinamas energijos vartojimo efektyvumas pastatuose arba įrengiami nedideli atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos pajėgumai, pavyzdžiui, saulės baterijų plokštės. Atitinkamai 2017 m. klimato politikos veiksmų tikslo padedama siekti pagal maždaug 56 naujus projektus, iš jų 25 projektams suteiktos kredito linijos.

Apskritai neabejotinai didžiausią indėlį siekiant klimato politikos veiksmų tikslo darys mažiau anglies dioksido išmetantis transportas (šiai sričiai tenka 51 proc. viso 2017 m. klimato politikos veiksams už ES ribų skirto naujo skolinimo), taip pat atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir energijos vartojimo efektyvumo projektai (36 proc.). Be to, svarbus vaidmuo ir toliau tenka klimato kaitos švelninimui vengiant metano atliekų ir nuotekų sektoriuje, o prisitaikymo prie klimato kaitos priemonėms teko 4 proc.

2017 m. pabaigoje bendra EIB finansavimo 2014–2020 m. ISĮ vykdymo laikotarpiu dalis, kuria prisidėta prie klimato politikos veiksmų tikslo įgyvendinimo, sudarė 32 proc.

Kalbant apie rezultatus, Komisija negali pateikti informacijos konkrečiai apie operacijų, kurioms skirta ES garantija, poveikį mažinant klimato kaitą. 2017 m. EIB anglies dioksido išmetimo rodiklių analizė atlikta dėl vienuolikos EIB projektų, įgyvendintų ISĮ regionuose (įskaitant pasirašytas operacijas ir metų eigoje patvirtintus didelius asignavimus ir operacijas, vykdytas savo rizika). Visa jiems skirtų EIB pasirašytų operacijų ar patvirtintų asignavimų suma sudaro 0,6 mlrd. EUR. EIB įvertino, kad visas absoliutusias išmetamas ŠESD kiekis sudarė 0,4 Mt CO₂ ekvivalento per metus, o sekvestruotos anglies pagal miškininkystės projektus kiekis – 0,1 Mt CO₂ ekvivalento per metus. Remiantis EIB vertinimu, santykinis išmetamųjų teršalų kiekis dėl į analizę įtrauktų 2017 m. finansuotų projektų sudarė -1,1 Mt CO₂ per metus⁶.

Ekonominio atsparumo iniciatyva

⁶ EIB grupės 2017 m. Tvarumo ataskaita paskelbta

http://www.eib.org/attachments/general/reports/sustainability_report_2017_en.pdf.

Ekonominio atsparumo iniciatyva – vienas iš būdų, kuriuo Europa reaguoja į migracijos ir pabėgėlių keliamus iššūkius, o didžiausias siekis pagal šią iniciatyvą yra pašalinti ilgesnio laikotarpio migracijos priežastis.

Iki 2017 m. pabaigos EIB patvirtino 1,5 mlrd. EUR vertės projektų, kuriais numatoma spręsti šį naują pagal ISĮ užsibrėžtą uždavinį. Jiems skirta 25 proc. visos 6 mlrd. EUR sumos, kurią numatoma paskirstyti iki 2020 m. pabaigos. 60 proc. patvirtintų projektų sudaro kredito linijos privačiam sektoriui, 15 proc. – transporto sektoriaus projektai. EIB tikisi, kad šios investicijos padės išsaugoti 54 000 darbo vietų MVĮ ir vidutinės kapitalizacijos įmonėse, o sanitarijos paslaugas pagerinti 2,4 mln. žmonių. Pagal Sprendimo dėl ISĮ 20a straipsnį Komisija vertina, ar 2017 m. EIB patvirtinti projektai, kuriuos siūlyta įtraukti į ekonominio atsparumo iniciatyvą, atitinka Sprendimo dėl ISĮ reikalavimus, taigi ar gali būti vykdomi pagal ekonominio atsparumo iniciatyvą suteiktą viešąją įgaliojimą arba ekonominio atsparumo iniciatyvai per ISĮ laikotarpio vidurio peržiūrą nustatytą privatųjį įgaliojimą.

Regioninė integracija

2017 m. EIB pasirašė 6 naujus projektus, kuriais prisidedama prie regioninės integracijos. Bendra patvirtinta šiems projektams skirta EIB finansavimo suma sudarė 221 mln. EUR. Šie projektai vykdomi transporto jungčių, paramos sanglaudai, plėtojant vietos privatųjį sektorių, pramonę ir vykdant mokslinius tyrimus bei technologinę plėtrą srityse.

3.2. EIB FINANSAVIMO APŽVALGA PAGAL REGIONĄ IR SEKTORIŲ

1 lentelėje apžvelgiama 2017 m. EIB finansavimo apimtis ISĮ regionuose, įskaitant regionus, kuriems taikoma ISĮ garantija (bendroji arba politinės rizikos), ir regionus, kurie yra finansuojami pagal EIB savo rizika įgyvendinamas priemones.

1 lentelė. 2017 m. EIB finansavimo operacijos ISĮ regionuose (atėmus atšauktas operacijas)

Operacijų regionai (mln. EUR)	Operacijos, įgyvendinamos pagal ISĮ su ES garantija			EIB/kitų fondų savo rizika įgyvendinamos priemonės	Iš viso
	Bendroji garantija	Politinės rizikos garantija	ISĮ iš viso		
Narystės siekiančios šalys	170	–	170	667	837
Viduržemio jūros regionas	998	782	1 780	145	1 925
Rytinės kaimyninės šalys, Rusija	511	146	657	57	714
Azija	118	–	118	1 105	1 223
Vidurinė Azija	22	–	22	100	122
Lotynų Amerika	341	30	371	271	642
Pietų Afrika	50	–	50	16	66
Iš viso regionuose, kuriems taikomas įgaliojimas	2 210	978	3 168	2 361	5 529

2017 m. EIB pasirašė 5,55 mlrd. EUR paskolų ISĮ regionams, o visame pasaulyje pasirašytų paskolų suma sudaro 7,3 mlrd. EUR (įskaitant Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybes bei užjūrio šalis ir teritorijas, taip pat ELPA valstybes)⁷. Maždaug 3,5 mlrd. EUR buvo skirti narystės siekiančioms šalims ir kaimyniniams regionams (ir pietiniams, ir rytiniams). Likusioji dalis (37 proc.) pasirašyta su Azijos, Vidurinės Azijos ir Lotynų Amerikos šalimis.

Palyginti su 2016 m., ISĮ regionams skirtas bendras EIB finansavimas sumažėjo maždaug vienu penktadaliu. Tai daugiausia lėmė sumažėjęs operacijų mastas Turkijoje (palyginti su ypač didelėmis ankstesnėmis pozicijomis) ir rytinėse kaimyninėse šalyse (jose beveik pasiekta regionui nustatyta ES garantijos viršutinė riba).

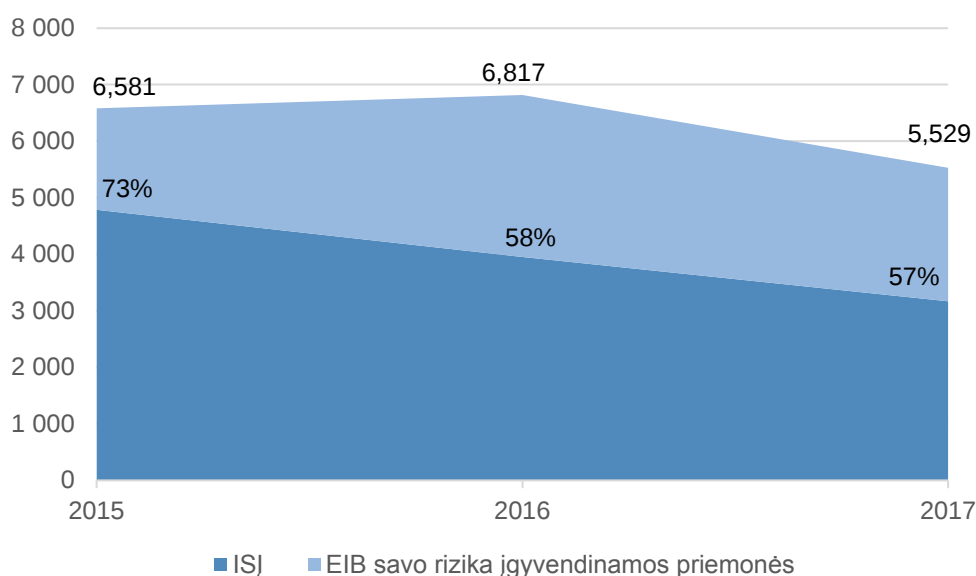
⁷ 1 ir 2 lentelėse ir 1 ir 2 diagramoje duomenys parodyti atėmus atšauktas 20 mln. EUR vertės operacijas pagal ISĮ politinės rizikos garantiją, suteiktą rytinėms kaimyninėms šalims.

2 lentelė. Metinės grynosios pasirašytos sumos ir bendros grynosios pasirašytos sumos, palyginti su ES įgaliojimo 2014–2020 m. viršutinėmis ribomis (Sprendimas Nr. 466/2014/ES su pakeitimais, padarytais Sprendimu (ES) 2018/412).

Regionai / metai mln. EUR	2014 m. (II pus m.)	2015 m.	2016 m.	2017 m.	Iš viso 2014– 2017 m.	Viršutinė riba (po laikotarpio vidurio peržiūros)	Panaudota dalys
Narystės siekiančios šalys	200	906	582	170	1 858	8,075	23 %
Viduržemio jūros regionas	379	791	1 299	1 780	4 249	13 030	33 %
Rytinės kaimyninės šalys, Rusija	975	1 401	1 493	657	4 526	6 650	68 %
Azija	45	433	45	118	641	1 165	55 %
Vidurinė Azija	70	70	20	22	182	224	81 %
Lotynų Amerika	219	468	319	371	1 378	2 694	51 %
Pietų Afrika	0	150	0	50	200	462	43 %
Iš viso	1 888	4 218	3 758	3 168	13 033	32 300	40 %

Kaip parodyta pirmiau, bendra pasirašytų operacijų pagal ISĮ 2014–2017 m. suma, atėmus atšauktas operacijas, sudarė apie 13 mlrd. EUR. Bendra panaudota ISĮ dalis pagal grynąsias pasirašytas sumas 2017 m. pabaigoje sudarė 48 proc., palyginti su 2014 m. nustatyta ISĮ viršutine riba, arba 40 proc., palyginti su padidinta viršutine riba, nustatyta atlikus 2018 m. kovo mėn. užbaigtą ISĮ laikotarpio vidurio peržiūrą.

2 diagrama. Metinė EIB skolinimo ISĮ regionuose apimties raida

2 diagramoje pavaizduota skolinimo pagal ISĮ ir skolinimo pagal savo rizika įgyvendinamas priemonės raida 2015–2017 m. Šiuo laikotarpiu vidutiniškai 62 proc. EIB finansavimo tuose

regionuose buvo užtikrinama ES garantija; per metus šis dydis svyravo nuo 57 proc. iki 73 proc.

Finansavimo projektų, dėl kurių EIB pasirašė sutartis ISĮ regionuose, skaičius padidėjo nuo 71 (2016 m.) iki 85 (2017 m.). Iš jų 85 sutartys ir 62 projektai buvo „nauji“ – EIB pasirašė pirmąsias finansavimo sutartis 2017 m. Aštuoni projektai buvo iš dalies finansuojami pagal sutartis, su EIB pasirašytas ankstesniais metais. Atsižvelgiant į tai, kad 2017 m. pasirašyta mažiau operacijų, EIB investicijų, tenkančių vienai sutarčiai, vidutinis dydis yra mažesnis negu anksčiau.

3 lentelė. 2017 m. pasirašytų operacijų skaičius pagal regionus (visi ištekliai)

Regionai	Trečiųjų šalių lėšos	ISĮ	Savo rizika vykdomos operacijos	Iš viso
Narystės siekiančios šalys		4	12	16
Viduržemio jūros regiono šalys		19	8	27
Rytinės kaimyninės šalys, Rusija	7	13	2	22
Azija		2	7	9
Vidurinė Azija		1	1	2
Lotynų Amerika		5	4	9
Pietų Afrika		1	1	2
Iš viso	7	45	35	87

Palyginti su 2016 m., 2017 m. EIB gerokai – iki 330 mln. EUR (-23 proc.) sumažino skolinimą Vakarų Balkanų šalyse ir padidino skolinimą Viduržemio jūros regiono šalyse (pasirašyta suma siekė 1,9 mlrd. EUR, t. y. +21 proc.), įgyvendindamas šiems regionams paremti skirtą EIB ekonominio atsparumo iniciatyvą.

Kredito linijos tebėra vienas iš veiklos sektorių, kuriuose 2017 m. pasirašyta daugiausiai operacijų – pagal jas tarpininkaujant vietos bankams teiktos paskolos privačiojo sektoriaus plėtrai remti. Įgyvendinant ekonominio atsparumo iniciatyvą, kredito linijų skaičius ypač išaugo pietinėse kaimyninėse šalyse. EIB toliau vykdė veiklą transporto ir energetikos sektoriuose.

4 lentelė. EIB finansavimo operacijų, pasirašytų 2017 m. pagal ISĮ garantiją, pasiskirstymas pagal sektorius

Sektoriai / regionai	Narystės siekiančios šalys	Piet. kaimyn. šalys	Ryt. kaimyn. šalys	Azija	Vid. Azija	Lotynų Amerika	Pietų Afrika	Iš viso	Bendros sumos dalis
Kredito linijos	100	1 217	90	-	-	91	50	1 547	49 %
Transportas	20	309	410	68	-	124	-	931	29 %
Energetika	-	115	84	-	-	80	-	278	9 %
Pramonė	-	35	-	-	-	77	-	112	4 %

Vanduo, kanalizacija	-	34	21	50	-	-	-	105	3 %
Žemės ūkis, žuvininkystė, miškų ūkis	-	-	55		22	-	-	77	2 %
Švietimas	-	53	-	-	-	-	-	53	2 %
Sveikata	50		-	-	-	-	-	50	2 %
Paslaugos	-	17	17	-	-	-	-	34	1 %
Iš viso	170	1 780	677	118	22	371	50	3 188	100 %

3.3. EIB OPERACIJŲ POVEIKIS IR PRIDĖTINĖ VERTĖ

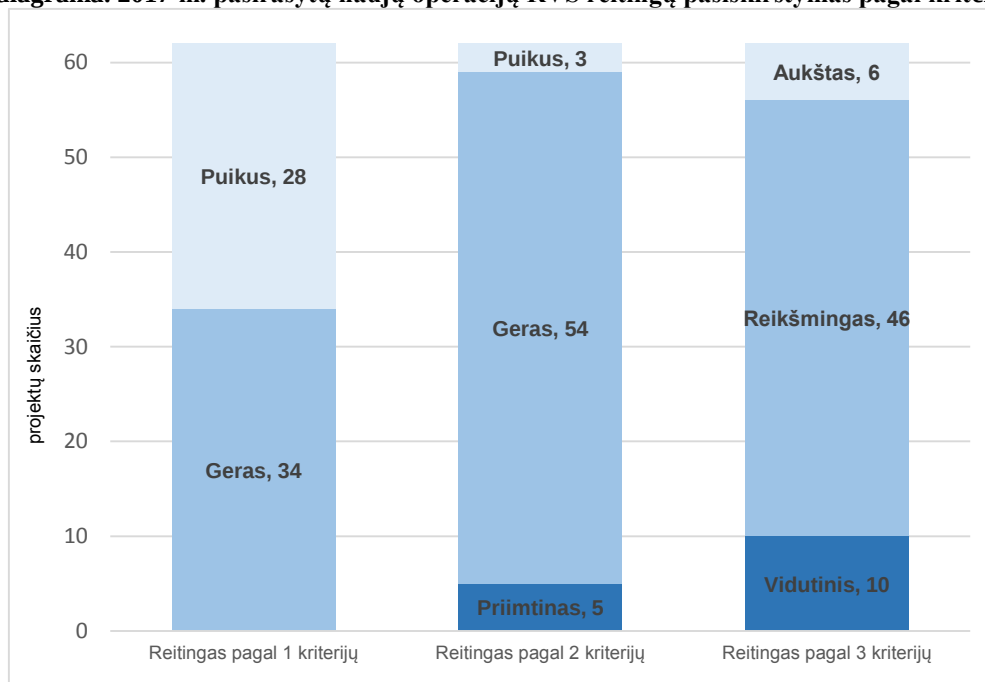
EIB finansavimo operacijų vertinimas per visą jų ciklą vykdomas naudojantis RVS. RVS padeda įvertinti, kaip ES prioritetai ir EIB pridėtinė vertė dera tarpusavyje. Vertinimo etapu nustatomi rezultatų rodikliai, taip pat, atsižvelgiant į tikėtinus ekonominius, socialinius ir aplinkosaugos operacijos rezultatus, nustatomos pradinės ir siektinos reikšmės. Projekto rezultatai pagal nustatytus veiklos kriterijus vertinami per visą projekto ciklą ir pranešami dviem svarbiais etapais: tiesioginių operacijų atveju – užbaigus projektą ir praėjus trejiems metams nuo projekto užbaigimo; privataus kapitalo fondų atveju – pasibaigus investavimo laikotarpiui ir investicijos ciklo pabaigoje; tarpinio skolinimo atveju – pasibaigus paskirstymo laikotarpiui.

EIB vertina projektus pagal tris kriterijus:

- i) pagal 1 kriterijų vertinamas tikėtinas indėlis siekiant ES ir šalių partnerių prioritetų ir tinkamumas pagal EIB įgaliojimo tikslus;
- ii) pagal 2 kriterijų, remiantis tikėtiniais rezultatais, vertinama operacijos kokybė ir patikimumas;
- iii) pagal 3 kriterijų vertinamas tikėtinas EIB finansinis ir nefinansinis papildomumas.

Šiame skirsnyje apžvelgiami EIB tikėtini rezultatai siekiant ES politikos tikslų, užfiksuoti taikant RVS. Kalbant apie tikėtinus rezultatus, šiame skirsnyje aptariamos ne visos 2017 m. pasirašytos sutartys, bet visi projektai, kurių pirmoji finansavimo sutartis buvo pasirašyta 2017 metais (vadinamieji nauji projektai). 2017 m. ISĮ regionuose pagal ISĮ ir naudojant EIB nuosavus išteklius pasirašyti 62 nauji projektai, kuriems skirta bendra patvirtinta suma siekia 5,7 mlrd. EUR.

3 diagrama. 2017 m. pasirašytų naujų operacijų RVS reitingų pasiskirstymas pagal kriterijus

Remiantis EIB vertinimu, 2017 m. visų 62 naujų projektų reitingas pagal 1 kriterijų buvo bent jau „geras“, o tai reiškia įvertinimą, kad projektai atitinka ISĮ tikslus, daug prisideda siekiant nacionalinių arba ES vystymosi tikslų ir vidutiniškai prisideda prie kitų tikslų. 28 projektų reitingas, remiantis EIB vertinimu, buvo „puikus“, nes jais buvo daug prisidedama siekiant tiek ES prioritetų, tiek nacionalinių vystymosi tikslų.

Tiesiogiai finansuojamų projektų reitingas pagal 2 kriterijų nustatomas pagal projekto patikimumą, finansinį ir ekonominį tvarumą bei tvarumą aplinkos ir socialiniu požiūriais. Tarpinių operacijų reitingas nustatomas pagal tikėtinus rezultatus, pakoreguotus pagal riziką, kuri apskaičiuojama atsižvelgiant į tarpininko patikimumą ir veiklos aplinkos kokybę. Trims projektams EIB skirtas „puikus“ reitingas, 54 projektų reitingas pagal 2 kriterijų buvo „geras“; vidutinė infrastruktūros projektų ekonominė grąža sudarė 10–15 proc. EIB penkiems projektams skirtas reitingas buvo „priimtinas“ – dažnai dėl labai rizikingos aplinkos, dėl kurios mažėja tikimybė pasiekti užsibrėžtus rezultatus. Tarp šių projektų yra mikrofinansavimo kredito linijos Gruzijoje ir Palestinoje.

Pagal 3 kriterijų 52 projektams dėl numatytos trukmės, kuri viršijo tai, kas siūloma vietos rinkose, EIB skyrė „aukštą“ reitingą. 10 projektų EIB skirtas reitingas buvo „vidutinis“. Remdamasis RVS, EIB stengėsi tobulinti projektų struktūros techninius aspektus, didinti investicijų ilgalaikę vertę ir veiksmingumą ir (arba) rėmė projektų vykdytojus, kad jų projektų struktūra būtų veiksminga, – finansavo 40 iš 62 naujų projektų, kurių reitingas buvo nuo „vidutinio“ iki „aukšto“.

Komisija išsamiau išnagrinės operacijų pagal išorės skolinimo įgaliojimą poveikį ir pridėtinę vertę atlikdama kitą vertinimą, suplanuotą atlikti 2019 m. birželio mėn., kaip nurodyta Sprendimo dėl ISĮ 20 straipsnyje.

3.4 GARANTIJOS REIKALAVIMAI

Kadangi Sirija uždelsė jai suteiktų paskolų mokėjimus, 2017 m. EIB teikė naujus reikalavimus pagal ES garantiją. 2012–2017 m. EIB pateikė reikalavimų dėl 365,3 mln. EUR, iš jų 2017 m. dėl 56,3 mln. EUR, o 2017 m. pabaigoje pagrindinė paskolų dalis, dėl kurių buvo galima pateikti reikalavimus, sudarė 261,7 mln. EUR⁸. Pastangos susigrąžinti pradelstas sumokėti sumas kol kas nebuvo sėkmingos.

2017 m. EIB ir Komisija sudarė specialų susitarimą dėl EIB reikalavimų pagal politinės rizikos garantiją, suteiktą paskolai privačiam sektoriui, Enfidos oro uostui (Tunisas), tvarkymo. Abi šalys susitarė po lygiai pasidalyti pagal paskolos sutartį neapmokėtą poziciją, mokesčius, delspinigius ir sukauptas palūkanas. Dėl to susidariusi ES pozicija siekia 33,35 mln. EUR. Toliau vykdomos susigrąžinimo procedūros.

4. EIB BENDRADARBIAVIMAS SU KITAIŠ PARTNERIAIS

4.1 BENDRADARBIAVIMAS SU KOMISIJA

EIB ir Komisijos bendradarbiavimas su išorės skolinimo įgaliojimu susijusiais klausimais vyksta atsižvelgiant į platesnio masto šių dviejų institucijų partnerystę, įskaitant per Europos strateginių investicijų fondą ir vykdant derinimo priemones, kuriomis remiama EIB ir kitų TFĮ plėtros veikla už ES ribų.

Pagal Sprendimą dėl ISĮ reikalaujama, kad Komisija, EIVT ir EIB bendradarbiautų ir labiau derintų EIB išorės veiksmus su ES išorės politikos tikslais, stengdamiesi didinti EIB finansavimo ir Sąjungos biudžeto išteklių sąveiką. Tai dažniausiai vyksta dialogo ir išankstinių konsultacijų politikos, strategijų ir planuojamų projektų temomis forma. Toliau taikytas (2013 m. patikslintas) Komisijos, EIVT ir EIB susitarimo memorandumas dėl bendradarbiavimo ir veiklos koordinavimo ISĮ regionuose, pavyzdžiui, keičiantis informacija apie planuojamus projektus ir kontaktine informacija.

Tokio bendradarbiavimo pavyzdys yra EIB biurų steigimas kartu su ES delegacijomis, kaip, pavyzdžiui, 2017 m. kovo mėn. Naujajame Delyje atidarytas pirmasis nuolatinis EIB biuras.

EIB taip pat toliau naudojosi parama derinimui, numatyta ES išorės investicijų plane (EIIP). 2017 m. EIB patvirtino visiškai arba iš dalies iš ES biudžeto finansuojamas ISĮ regionams skirtas 25 dotacijas ir rizikos kapitalo, iš viso beveik 144 mln. EUR sumai. Iš jų 40 mln. EUR suteikta kaip techninė pagalba, 89 mln. EUR kaip dotacijos investicijoms ir 15 mln. EUR kaip rizikos kapitalas.

EIB taip pat yra vienas iš partnerių, įgyvendinančių naują ES garantiją, teikiamą per Europos darnaus vystymosi fondą (EDVF). Tačiau ISĮ ir EDVF yra skirti gana skirtingo pobūdžio produktams, skolininkams ir geografiniams regionams. Pavyzdžiui, EDVF nėra skiriamas Vakarų Balkanų šalims, o ISĮ neapima didelės Afrikos dalies. Be to, EDVF sprendimai dėl ES

⁸ Sumos perskaičiuotos į eurus ir nurodytos pagal 2017 m. gruodžio 31 d. būklę tik orientaciniais tikslais. Pareikalautas sumas valiuta sumoka Komisija.

garantijų priimami kitokia tvarka, palyginti su išankstine 7 metų garantija, kurią EIB teikia pagal ISI.

Derinant stiprinami bendro finansavimo ryšiai su kitomis tarptautinėmis finansų įstaigomis (TFĮ) ir, atsižvelgiant į kiekvienos atitinkamos šalies sąlygas, labiau atsižvelgiama į ES politikos kryptis ir prioritetus. Be to, dėl ES derinimo priemonių valdymo struktūros atsiranda galimybė ir poreikis prieš pateikiant projektą dėl dotacijų išteklių derinimo su EIB skolinamomis lėšomis glaudžiai koordinuoti veiklą ir bendradarbiauti su Komisija, EIVT ir kitomis TFĮ. Tai buvo viena iš priežasčių, dėl kurių Komisija pasiūlyme dėl „Europos darnaus vystymosi fondo + “ (EDVF+) pagal 2021–2027 m. Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę rėmėsi ES derinimo priemonių valdymo tvarka⁹.

Komisija toliau aktyviai bendradarbiauja su EIB daugelyje kitų politikos sričių, įskaitant EIB politikos įgyvendinimą vengimo mokėti mokesčius ir bendravimo su nebendradarbiaujančiomis mokesčių jurisdikcijomis srityse. 2017 m. sausio mėn. EIB pristatė laikinąjį požiūrį į savo prastai reguliuojamų, neskaidrių ir nebendradarbiaujančių jurisdikcijų ir didesnės mokesčių rizikos jurisdikcijų politiką. 2017 m. gruodžio 5 d. ES Tarybai priėmus išvadas dėl ES nebendradarbiaujančių jurisdikcijų mokesčių srityje sąrašo, iš dalies pakeitus Sprendimą dėl ISI (2018/412) ir konkrečiai išskyrus vengimą mokėti mokesčius¹⁰, 2019 m. vasario mėn. EIB atnaujino savo politiką dėl nebendradarbiaujančių jurisdikcijų.

4.2. BENDRADARBIAVIMAS SU EUROPOS OMBUDSMENU

2008 m. EIB ir Europos ombudsmeno pasirašytame susitarimo memorandume nustatomas pagrindas dviejų etapų – vidinio (EIB skundų nagrinėjimo mechanizmas) ir išorinio (Ombudsmeno veikla) – EIB skundų nagrinėjimo mechanizmui; jį po išsamių viešų konsultacijų 2010 m. patvirtino EIB direktorių valdyba. Šiuo memorandumu įtvirtinta bendra mechanizmo paskirties ir tiek vidinio, tiek išorinio jo taikymo nuoseklumo samprata, ypač akcentuojant šiuos aspektus:

- visuose EIB padaliniuose turi būti sukurtas veiksmingas vidaus skundų nagrinėjimo mechanizmas (EIB skundų nagrinėjimo mechanizmas), kurį taikant nagrinėjami išorės subjektų EIB pateikti skundai;
- tais atvejais, kai skundai yra susiję su operacijomis už ES ribų, įskaitant išorės įgaliojimus, ir skundą pateikia ne ES pilietis ar gyventojas, Ombudsmenas įsipareigoja nagrinėdamas skundus sistemingai naudotis įgaliojimais savo iniciatyva;
- Ombudsmeno atliekamo patikrinimo mastą, pripažįstant EIB skundų mechanizmą kaip privalomą išankstinę procedūrą.

2017 m. Ombudsmenui nepateikta nė vieno skundo dėl EIB veiklos ISI regionuose.

⁹ 2018 m. birželio 14 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės, COM(2018) 460 *final*.

¹⁰ Panašus Reglamentas, kuriuo sukuriamas Europos darnaus vystymosi fondas (EDVF), ((ES) 2017/1601) ir Reglamentas, kuriuo iš dalies keičiami su Europos strateginių investicijų fondu (ESIF) susiję reglamentai, ((ES) 2017/2396).

2018 m. pabaigoje EIB atnaujino skundų nagrinėjimo politiką¹¹.

4.3. BENDRADARBIAVIMAS SU TARPTAUTINĖMIS FINANSŲ ĮSTAIGOMIS

EIB bendradarbiavimas su kitomis tarptautinėmis finansų įstaigomis (TFĮ) vyksta įvairiose srityse: apima dialogą instituciniais klausimais, horizontaliuosius bei teminius klausimus, tarpusavio konsultacijas, taip pat patobulintą bendrą veiklos finansavimą ir darbo pasidalijimą. Tarptautinių finansų įstaigų dialogas daugiausia vyksta specializuotose darbo grupėse, kurios periodiškai posėdžiauja siekdamos dalytis geriausia patirtimi arba spręsti konkrečius klausimus.

EIB ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko (ERPB) bendradarbiavimas 2017 m. buvo tęsiamas pagal 2012 m. susitarimo memorandumą. Be to, EIB ir ERPB reguliariai rengė ryšių grupės susitikimus, kad apsikeistų nuomonėmis apie planuojamas operacijas regionuose, kuriuose abu bankai vykdo veiklą. Institucijos keitėsi informacija ir diskutavo kitais joms rūpimais klausimais. 12-asis toks susitikimas įvyko 2017 m. lapkričio 13 d. Jame aptartas bendras pasiūlymas dėl derinimo mokesčio, ERPB ekonominės įtraukties strategija, ES išorės investicijų planas ir ekonominio atsparumo iniciatyva. 2017 m. EIB ir ERPB bendrai finansavo vienuolika projektų, prie trijų iš jų finansavimo taip pat prisidėjo KfW ir (arba) AFD. Likusius aštuonis projektus, kurių bendra vertė siekė 1 mlrd. EUR, bendrai finansavo EIB ir ERPB.

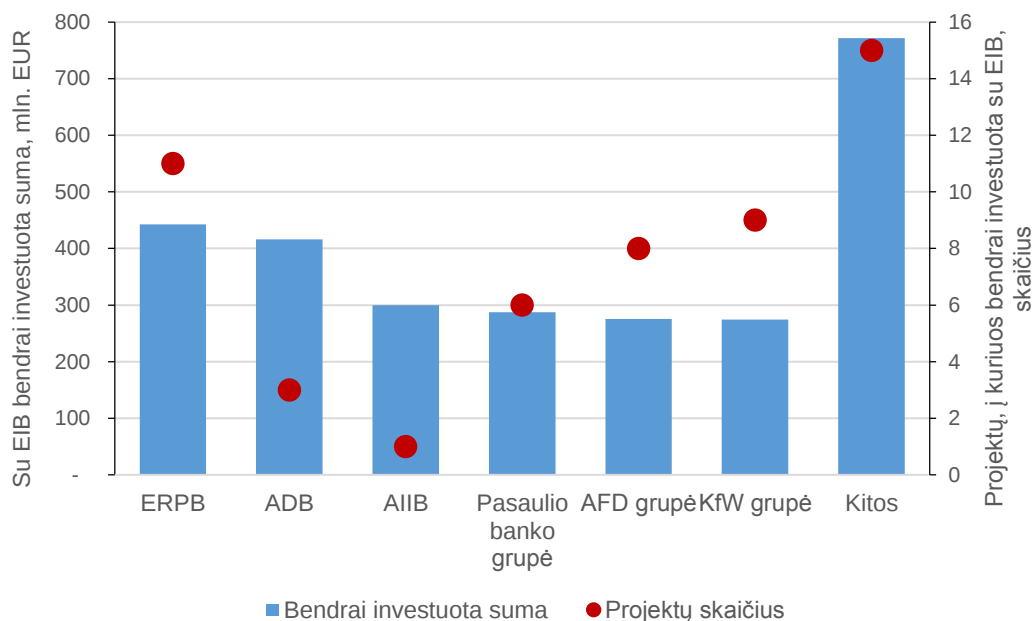
2016 m. gegužės mėn. Pekine pasirašytame EIB ir Azijos infrastruktūros investicijų banko (AIIB) susitarimo memorandume numatyta toliau stiprinti EIB ir AIIB santykius reikalavimus atitinkančių operacijų bendro finansavimo ir dalijimosi žiniomis srityse ir nustatant reguliarius aukšto lygio susitikimus. EIB ir AIIB pirmoji bendro finansavimo operacija įvykdyta įgyvendinant Bangaloro metro geležinkelio projektą Indijoje. EIB taip pat toliau bendradarbiavo su Azijos plėtros banku (ADB) ir drauge investavo į tris projektus.

EIB taip pat bendradarbiauja su ES valstybių narių plėtros finansų įstaigomis (PFĮ). 2017 m. EIB kartu su Prancūzijos plėtros agentūra (AFD) ISĮ regionuose bendrai finansavo tris projektus, kurių bendra vertė viršija 1,2 mlrd. EUR. Su Vokietijos KfW grupe bendrai finansuoti keturi projektai, kurių bendra vertė – 1,5 mlrd. EUR. Su Vokietijos KfW grupe ir AFD bendrai finansuoti dar penki projektai, kurių bendra vertė siekė beveik 1,9 mlrd. EUR. EIB, AFD ir KfW glaudžiai bendradarbiauja ir vykdydamos Savitarpio pasitikėjimo iniciatyvą (SPI). Numatyta, kad trys SPI partneriai (partnerystė užmegzta 2013 m.) vienas kitam patiki atlikti tam tikras užduotis, pavyzdžiui, dalį išsamaus projekto patikrinimo arba pirkimų priežiūrą. Projektų vykdytojus džiugina supaprastintos procedūros. SPI partnerių vadovybė ir sprendimus priimančiosios organai susipažino su kitos institucijos parengtais dokumentais, kuriais remdamiesi patys priima sprendimus.

Toliau pateiktoje diagramoje apžvelgiamas kitų TFĮ ir nacionalinių PFĮ skirtas bendras finansavimas, papildantis EIB investicijas.

¹¹ <http://www.eib.org/en/infocentre/publications/all/complaints-mechanism-policy.htm>

4 diagrama. TFĮ ir PFĮ skirtas 2017 m. pasirašytų EIB projektų bendras finansavimas

Be daugelio darbo grupių ir įvairius klausimus (klimato, infrastruktūros, finansų, rizikos, rezultatų vertinimo, *ex post* vertinimo, skolos valdymo ir pan.) apimančių iniciatyvų, daugiašalių plėtros bankų (DPB) bendradarbiavimas vyksta ir aukščiausiu instituciniu lygmeniu. 2017 m. aukšto lygio DPB diskusijose daugiausia nagrinėta, kaip bendrai stiprinti DPB paramą klimato politikos veiksams ir prisidėti prie darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo. Bendras DPB darbas sprendžiant pasaulinius uždavinius 2017 m. buvo intensyvesnis ir atitiko kintančią pasaulio dinamiką ir didėjančias grėsmes daugiašališkumui. DPB yra pasiryžę laikytis tarptautinių išipareigojimų, prisiimtų pagal darnaus vystymosi tikslus ir Paryžiaus susitarimą dėl klimato kaitos, tad drauge stengėsi stiprinti bendradarbiavimą tvarios infrastruktūros, klimato ir migracijos srityse. Klimato politikos veiksmai buvo tęsiami: surengta klimato kaitos konferencija COP 23, o 2017 m. gruodžio mėn. Paryžiuje įvyko Vienos planetos aukščiausiojo lygio susitikimas. Nuo 2016 m. Stambule vykusio aukščiausiojo lygio susitikimo humanitariniais klausimais DPB bendradarbiavo migracijos srityje, dalyvaudami migracijos ir priverstinio perkėlimo darbo grupės veikloje. 2017 m. šis bendradarbiavimas dar labiau išplėstas. Atsakant į anksčiau pateiktą G7 prašymą parengtas bendras EIB ir Pasaulio banko grupės pasiūlymas dėl bendradarbiavimo platformos ekonominės migracijos ir priverstinio perkėlimo srityse.

Remdamasis susitarimo memorandumu, pasirašytu su Jungtinių Tautų pramonės plėtros organizacija (UNIDO), EIB taip pat toliau stiprino ryšius su Jungtinių Tautų (JT) sistema, Tarptautiniu žemės ūkio plėtros fondu (IFAD) ir Maisto ir žemės ūkio organizacija (FAO). 2016 m. spalio mėn. EIB ir JT vystymosi programa (UNDP) pasirašė susitarimo memorandumą. Pagrindinės šios partnerystės temos yra atsakas į klimato kaitą, reagavimas į krizes ir situacijas po krizių, migracijos krizė, įtraukimų rinkų ir verslumo skatinimas ir darbo vietų kūrimas. 2017 m. EIB ir UNDP partnerystė pasireiškė bendradarbiavimu įgyvendinant projektus Armėnijoje, Gruzijoje ir Ukrainoje, ypač įgyvendinant bandomąjį UNDP projektą Jerevane. Ji suteikė galimybę pritraukti naują finansavimo šaltinį – Žaliąjį klimato fondą (GCF), kuris prisidėjo mažinant riziką ir didinant investicijas į energijos požiūriu efektyvių pastatų renovaciją Armėnijoje.